

A kutatási terv közérdekű adatainak kivonata beavatkozással járó vizsgálatok¹ számára²

A kitöltött nyomtatvány adatait az etikai véleményt adó Regionális Kutatásetikai Bizottságnak korlátozás nélkül hozzáférhetővé kell tennie bárki számára.

A kutatás-fejlesztési tevékenység során létrejövő szellemi javakat Magyarországon több törvény is védi.³ Ugyanakkor a Helsinki Nyilatkozat 16. pontja, az Ovideoi Egyezményt hatályba léptető 2002. évi VI. törvény, és az orvosi kutatások végzéséről szóló miniszteri rendelet az emberen végzett orvosi kutatások etikus folytatása érdekében megkövetelik az etikai bizottságoktól, hogy a közvéleményt tájékoztassák az általuk véleményezett kutatások fontosabb adatairól. A közvélemény tájékoztatásának célja: az etikai bizottság munkájának nyilvánossága, a kutatások alanyai alapvető emberi jogainak biztosítása.

A 2007. III. 10-től hatályos 1/2007. (I. 24.) EüM rendelettel módosított 23/2002. (V. 9.) EüM rendelet szerint az alább felsorolt, a kutatási tervben megtalálható adatok közérdekű adatok, amelyeket bárki korlátozás nélkül megismerhet. Kérjük, hogy a szellemi alkotások oltalmának védelmét is szem előtt tartva, a nem nyilvános kutatási terv alapján töltsék ki ezt a táblázatot. A közvélemény és az alanyok tisztességes, lényegre törő tájékoztatását tartsa elsődleges szempontnak. A kutatási terv szakmai-etikai jóváhagyása után, az etikai bizottság a saját honlapján minden érdeklődő számára közzé teheti az itt megadott közérdekű adatokat. **Szakmai vagy szolgálati titoknak minősülő, illetve a kutatás érdekeit veszélyeztető adatot ne közöljön!**

A téma megnevezése (nem kell, hogy megegyezzen a kutatási protokoll címével)

A szegedi pszichoterápiás képzésben megjelenő terapeuta attitűdök és változók
összesített, statisztikai elemzése

A kérelem iktatási száma: 96/2020-SZTE

A kérelmező neve, munkaköre és beosztása: Dr. Baginé Dr. Tóth Erika Hajnalka
osztályvezető főorvos, SZTE ÁOK Pszichiátriai Klinika

1. A kutatás célja, indokoltsága és várható eredményének összefoglalása

A 2020.09.01.-én induló (Ofutex azonosító: SZTE-ÁOK/2020.II/00101) Szegedi Pszichoterápiás Szakképzés során a terapeutajelöltek részt vesznek egy intenzív önismereti elemeket tartalmazó kölcsönös, folyamatos kommunikációra, és visszajelzésekre épülő

¹ A 23/2002. (V. 9.) számú EüM rendelet 20/B. § g) és h) pontjai szerint:

g.) *beavatkozással járó vizsgálat (interventional trial)*: fizikai beavatkozással járó orvostudományi kutatás és minden olyan beavatkozással járó kutatás, amely a vizsgálati alany lelki egészségére nézve kockázattal jár

² Ez a nyomtatvány a 23/2002. (V. 9.) számú EüM rendelet 8. § (3) és (4) bekezdéseinek 2008. szeptember 1-jén hatályos szövege alapján készült.

³ A találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény, a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény.

képzési folyamatban. A terapeuta attitűd alakulásának nyomon követése a szakképzés részét képezi, segítve a pszichoterápiás munkához szükséges önismereti folyamatok elmélyülését és a terapeuta identitás alakulását. A képzés során, illetve hatására alakulhatnak a pszichoterapeuta jelöltek attitűdjei, amelyek feltárására a szakképzés kidolgozott módszertani háttérrel rendelkezik (lásd mellékelt szakképzési leírást). Három a szakképzés részét képező oktatási formában nyert adatokat tervezünk feldolgozni, illetve felhasználni tudományos célokra. A képzés 3 éve alatt rendszeres időközönként (1+6 alkalommal) történik adatfelvétel, illetve a csoportfolyamatok rögzítése folyamatos minden blokkban, megtörténik félévente 5, összesen a képzés teljes időtartama alatt 30 alkalommal 90 perc időtartamban.

(A) A jelöltek a képzés során önkitöltős, önjellemzős tesztekkel töltenek ki (Több Dimenziós Munkamotivációk Kérdőív, Pszichológiai Alapszükségletek a Munkában Kérdőív, Munkával Való Elégedettség Kérdőív, Rövid Észlelt Stressz Skála a Munkában, Elhivatottság Skála, Kiegészítő Kérdőív, Munka Motivációk Kérdőív, Élettel való Elégedettség Kérdőív, Pszichoterápiás Attitűd Lista kétféle instrukcióval kitöltve az aktuális illetve a vágyott attitűdök tekintetében. Az összes teszt felvételének ideje kb.: -25 perc. Az általunk összeállított Pszichoterápiás Attitűdök Lista használata során tanítványaink fejlődése nyomon követhető lesz pszichoterápiás módszerek iránti preferenciájuk változása tekintetében. A fent bemutatott önkitöltős tesztekkel kapcsolatos visszajelzés a képzés során csoportos formában történik, amennyiben hozzájárul önkéntesen a pszichoterapeuta jelölt, úgy a tesztek pontszámai összesítve kerülnek feldolgozásra a későbbi publikációknak alapot adva.

(B) „Aktív szeminárium”, amelyben alapvetően a szakképzés elméleti egységeiben elsajátított tudásanyag gyakorlati alkalmazása van a képzési elem középpontjában. Ebben a típusú csoporthelyzetekben megtapasztalják a „megfigyeltségben lenni” érzését kamerák segítségével, és az itt nyert adatok tartalomelemzéssel kerülnek feldolgozásra. Az aktív szeminárium lényege továbbá, az aktuális téma reflektált beillesztése a képzési folyamatba és a jelölt saját kontextusába.

Minden egyes képzési blokkban, havonta 1, félévente 5, alkalomként 90 percben.

(C) Csoportos interjúk, ez a forma azt jelenti, hogy formájában a kiképző pszichoterapeuta szupervízor irányítása alatt a terapeutává váláshoz, a pszichoterapeuta mint hivatás

alakulásához kapcsolódó tapasztalatokat, érzéseket, gondolatokat, attitűdöket vizsgáljuk/rögzítjük csoportos visszajelzés illetve tartalomelemzés módszerével.

A integráció/szinkronizáció/reflexió nevű programelem lényege szerint csoportos interjú formájában a következő kérdéseket veti fel ismételten: Hol tart a képzés? Hol tartok a képzésben, a hivatásomban?

Erre a képzési elemre, illetve vizsgálati módszerre félévente 1 , a képzés során 6 alkalommal kerül sor, alkalmanként 90 percben.

Jelen vizsgálatunk során nemzetközi példákat alapul véve, a szakképzésben résztvevő terapeuta jelöltek képzés során keletkező adatait tervezzük feldolgozni összesítve, statisztikai módszerekkel, azért, hogy pontosabban megismerjük a terapeutává válás folyamatát jelen szakképzéshez köthetően. Emellett a képzési folyamat, csoportmunka során keletkező tartalmak elemzése és feldolgozása a képzés továbbfejlesztését is szolgálja.

Várható eredményeink mutatni fogják a FÉSZEK Pszichoterápiás Képzés által nyújtott képzés során jelentkező változásokat.. Várhatóan a módszer preferenciákban és attitűdökben, illetve célokban megjelenő változások tárhatóak majd fel., Annak ellenére, hogy ez egy (naturalisztikus) longitudinális vizsgálat, egyértelmű ok-okozati következtetés nem lehet célja (ugyanis nincs kontroll csoport), azonban az mindenképpen egy fontos információ a hazai és a nemzetközi pszichoterapeuta képzések számára, hogy milyen terapeuta változókban jelenhetnek meg eltérések, elmozdulások ilyen jellegű szakképzés során. A kutatói team tagja TDK-hallgató, s terveink szerint pszichológus- és orvostanhallgatók számára is vonzó kutatási terület lesz a tervezett munkánk, számos szakdolgozat, TDK Konferencia előadás témájaként.

---

2. A kutatás tudományos megalapozottságát, indokoltságát megalapozó irodalmi hivatkozások megjelölése (elegendő a kutatás irányát jelző néhány irodalmi hivatkozás)

Pastner, B. et al.: Development of Therapeutic Attitudes: Teaching and Learning in Psychotherapy. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 116 (2014) 1170 – 1175.

Rolf Sandell, Jan Carlsson, Johan Schubert, Jeanette Borberg, Anna Lazar & Johan Grant: Therapist attitudes and patient outcomes: I. Development and validation of the Therapeutic Attitudes Scales (TASC-2) *Psychotherapy Research* 14(4)469-484, 2004

Evers, Schröder-Pfeifer, Möller & Traubner: How do personal and professional characteristics influence the development of psychotherapists in training: Results from a longitudinal study , www.researchgate.net 2019

www.pszichoterapiastanacs.hu

Szónyi G.-Füredi J. : A pszichoterápia tankönyve, Medicina 2015

Sadock, B.J., Sadock, V.A. & Ruiz, P. : Synopsis of Psychiatry, Wolters Kluwer 2015

Terenyi Z.: A pszichoterápia mint társadalmi intézmény: Hol a helye a pszichoterápiás tudásnak? *Pszichoterápia* 19.évfolyam, 5.szám, 2010 október, 308-317.o.

Shalom H. Schwartz: Are There Universal Aspects in the Structure and Contents of Human Values? *Journal of Social Issues*, Vol. 50, No. 4, 1994, pp. 19-45

Ehmann Bea, Csertő István, Ferenczhalmy Réka, Fülöp Éva, Hargitai Rita, Kóvágó Pál, Pólya Tibor, Szalai Katalin, Vincze Orsolya, László János: Narratív kategoriális tartalomelemzés: a NARRCAT. In Tanács Attila Varga Viktor Vincze Veronika (szerk) X. Magyar Számítógépes Nyelvészeti Konferencia, Szeged, 2014. január 16–17., Konferenciakötet, 136-147.o. <https://rgai.inf.u-szeged.hu/mszny2014>

Ehmann Bea, Balázs László: A sarkvidéktől a világűrre: a pszichológiai tartalomelemzés alkalmazása izolált kiscsoportok vizsgálatára. *Magyar Pszichológiai Szemle*, 2015, 70. 4/2. 723–742. DOI: 10.1556/0016.2015.70.4.2

La Guardia, J. G., Ryan, R. M., Couchman, C. E., & Deci, E. L. (2000). Within-person variation in security of attachment: A self-determination theory perspective on attachment, need fulfillment, and well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79, 367-384.

Dik, B.J., Eldridge, B.M., Steger, M.F., & Duffy, R.D. (2012). Development and validation of the Calling and Vocation Questionnaire (CVQ) and Brief Calling Scale (BCS). *Journal of Career Assessment*, 20, 242-263

Demerouti, E., Bakker, A. B., Vardakou, I., & Kantas, A. (2003). The convergent validity of two burnout instruments: A multitrait-multimethod analysis. *European Journal of Psychological Assessment*, 19(1), 12-23.

magyar változata validálás alatt

Gagné, M., Forest, J., Vansteenkiste, M., Crevier-Braud, L., Van den Broeck, A., Aspel, A. K., ... & Halvari, H. (2015). The multidimensional work motivation scale: Validation evidence in seven languages and nine countries. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 24(2), 178-196.

Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The Satisfaction with Life Scale. *Journal of Personality Assessment*, 49, 71-75.

Pavot, W., & Diener, E. (1993). Review of the Satisfaction with Life Scale. *Psychological Assessment*, 5, 164-172.

3. A résztvevők toborzásának, beválasztásának, kizárásának rendszere

A 2020 szeptemberében induló Pszichoterápiás Szakképzésben (propedeutika és klinika I. fázis, Oftex azonosító: SZTE-ÁOK/2020.II/00101) lévő terapeuta jelöltek képzés során keletkezett adatainak felhasználása történik. Minden szakképzésben résztvevő ugyanazon a képzési folyamaton megy keresztül, ezt nem befolyásolja az, hogyha önként hozzájárul az adatainak összesített, további statisztikai elemzéséhez.

A képzésbe való jelentkezés feltételeit részletezzük a felvételi jelentkezés keretében ((Ild. FÉSZEK Szegedi Pszichoterápiás Képzés leírásában, mellékletként csatolva). Ezek feltételei megegyeznek a vizsgálatban való részvétel feltételeivel és a Beleegyező Nyilatkozat aláírásával egészülnek ki. A kutatásban való részvétel önkéntes és a képzés során bármikor ki lehet lépni belőle. A vizsgálatban részt nem vevő vagy abból kilépő tanítványok semmilyen hátrányos megkülönböztetésben nem részesülnek.

4. A kutatásba bevinni kívánt résztvevők száma (összesen és kutatóhelyenként), neme, életkora

Kutatásunkba való résztvevők megegyeznek a képzésben résztvevőkkel (Ild. FÉSZEK Szegedi Pszichoterápiás Képzés leírásában, mellékletként csatolva)

5. A kutatás módszerei

A képzés kezdetén illetve minden képzési blokkban keletkeznek adatok, három éves képzési folyamat alatt. A keletkezés helye: kérdőívek önálló kitöltése félévente a képzési blokkok elején, összesen 6 alkalommal és a képzés kezdetén, aktív szemináriumi csoportos

beszélgetés minden képzési blokk első napján, összesen a teljes képzés során 30 alkalommal, csoportos interjú az integrációs/szinkronizáló/reflektív csoport keretében minden képzési blokk második napján, összesen 30 alkalommal.

(A), Önkitöltős kérdőívek

Az adatok összesítését követően az adatok elemzése során validitási és érvényességi mutatókat veszünk figyelembe, értékelésük statisztikai módszerekkel történik az SPSS programcsomag segítségével. az alábbi tesztek, önkitöltős listákat alkalmazzuk:

Több Dimenziós Munkamotivációk Kérdőív – kb. 2 perc

Pszichológiai Alapszükségletek a Munkában Kérdőív- kb.5 perc

Munkával Való Elégedettség Kérdőív – kb.3 perc

Rövid Észlelt Stressz Skála a Munkában – kb.3 perc

Elhivatottság Skála, Kiegészítő Kérdőív – kb. 2 perc

Munka Motivációk Kérdőív, Élettel való Elégedettség Kérdőív- kb.5 perc

Pszichoterápiás Attitűd Lista – kétféle instrukcióval kitöltve az aktuális és a vágyott attitűdök tekintetében - kb.10 perc

Az összes tesztfelvétel ideje: kb. 25 perc.

(B), „Megfigyeltségben lenni” – reflektív célú aktív szemináriumi munka kép és hangrögzítéssel

Az aktív szeminárium lényege szerint az aktuális téma reflektált beillesztését célozza a képzési folyamatba és a jelölt saját kontextusába. Ebben a típusú csoporthelyzetekben megtapasztalják a „megfigyeltségben lenni” érzését kamerák segítségével, és az itt nyert adatok tartalomelemzéssel kerülnek feldolgozásra.

Minden egyes képzési blokkban, havonta 1, félévente 5, összesen 30 alkalommal, alkalmanként 90 percben.

(C), Csoportos interjúk „integráció/szinkronizáció/reflexió” csoportok keretében hangrögzítéssel.

A integráció/szinkronizáció/reflexió nevű programelem lényege szerint csoportos interjú formájában a következő kérdéseket veti fel ismételten: Hol tart a képzés? Hol tartok a képzésben, a hivatásomban?

Formájában a kiképző pszichoterapeuta szupervízor irányítása alatt a terapeutává váláshoz, a pszichoterapeuta mint hivatás alakulásához kapcsolódó tapasztalatokat, érzéseket, gondolatokat, attitűdöket vizsgáljuk/rögzítjük csoportos visszajelzés illetve

tartalomelemzőmódszerével. Erre a képzési elemre illetve vizsgálati módszerre félévente 1, a képzés során 6 alkalommal kerül sor, alkalmanként 90 percben.

A kutatás a jelöltek egyéni változáskövetése mellett a csoportszintű folyamat megragadására is törekszik. Ebből a célból az „aktív szeminárium” képzési elemről kép és hangfelvétel, az „integráció/szinkronizáció/reflexió” képzési elemekről hangfelvétel készül, ezek szó szerinti leírása képezi a tartalomelemzés alapját. Az aktív szeminárium lényege szerint az aktuális téma reflektált beillesztését célozza a képzési folyamatba és a jelölt saját kontextusába. A helyzethez kapcsolt megfigyeltségi állapot annak a leképezése és megtapasztalása, hogy a pszichoterápiás munka szerves része a kutatási aktivitás.

A integráció/szinkronizáció/reflexió nevű programelem lényege szerint csoportos interjú formájában a következő kérdéseket veti fel ismételt: Hol tart a képzés? Hol tartok a képzésben, a hivatásomban? A képzési elem célja a pszichoterápiás felkészültség saját szakmai közegbe illesztése, a tanultak összehangolása, az eltérő saját kontextusok összekapcsolása.

A kétféle csoportmunka során a képzés részeként keletkezett szövegek pszichológiai tartalomelemzésének célja annak azonosítása és értelmezése, hogy a csoportmunkában és a saját szakmai élettörténet, identitásalakulás kontextusában hogyan reprezentálódik a terapeuta, a páciens és a terápiás kapcsolat.

A tartalomelemzés módszerei

- tematikus tartalomelemzés – a három vizsgálandó ágenstípus (a terapeuta, a páciens és a terapeuta-páciens diád) reprezentációinak azonosítása, kategorizációja.

- pszichológiai konstruktum alapú tartalomelemzés – az értékhierarchia változása a képzés során - a Schwartz-féle alapértékek azonosítása és értékelése a szövegekben

- narratív pszichológiai tartalomelemzés - NarrCat narratív kategoriális elemző Társas referenciák Relációs modulja segítségével, a NooJ magyar szövegelemző program (<http://corpus.nytud.hu/nooj/>) használatával.

Hogy ez pontosan mit is jelent, erre hozunk példákat: A pszichoterapeuta jelölt képzése kezdetén, majd félévente megvizsgálva (összesen 6 alkalommal) a terapeuta-kliens kapcsolat leírásában jóval több elemzendő változót használ (elsősorban pszichológiai, pszichopathológiai fogalmak). Az is mérhető adat, hogy hány jelzót használ a terapeuta kliense állapotának leírására.

Valamennyi kutatási módszer a pszichoterapeuta képzés részét képezi (ld. FÉSZEK Szegedi Pszichoterápiás Képzés leírásában, mellékletként csatolva)

6. A kedvezőtlen események és a súlyos nemkívánatos események lehetősége, a bekövetkezésük esetén a követendő eljárások

A vizsgálat során a képzésen felül plusz, konkrét pszichés beavatkozás nem történik, a nemkívánatos események lehetősége, illetve azok bekövetkezése minimális eséllyel bír. A kutatás során fellépő, előre nem látható nem kívánatos esemény esetében, kérjük a vizsgálat résztvevőjét ennek azonnali jelzésére, illetve visszautasíthatja a résztvevő az adatainak a felhasználásához való hozzájárulást. A vizsgálat vezetője bármilyen, a kutatással kapcsolatban álló kérdésben áll a résztvevők rendelkezésére. A résztvevő számára a kutatással összefüggő kár bekövetkezése esetén nyújtandó kezelésre,

kártérítésre és kártalanításra a Szegedi Tudományegyetem általános felelősségbiztosítása keretében kerülhet sor („Egészségügyi szolgáltatók felelősségbiztosítása” – Allianz Hungária Zrt. 269448109).

7. A résztvevők személyes és egészségügyi adatainak kezelésével kapcsolatos intézkedések (az 1992. évi LXIII. törvény alapján)

A résztvevők adatait anonim módon kezeljük, a tesztekhez, eszközökhöz sorszámokat rendelünk, az adatok feldolgozása a sorszámok alapján történik. Az adatokba kizárólag a kutatásvezető, illetve az elemzésekben résztvevők jogosultak betekinteni. A vizsgálat eredményeinek tudományos folyóiratban való publikációja kizárólag név és egyéb azonosító nélkül történik. A felvett kép/hanganyag tárolása külön erre a célra használt zárható szekrényben történik. A feldolgozás és tartalomelemzés olyan módon történik, hogy nem keletkeznek személyes adatok. A hangfelvételek szöveggé alakítása számítógépes támogatással illetve a képzés vezetők általi hibajavítással történik. A felvételekről készült leírások tárolása az adatvédelmi előírásoknak megfelelően történik.

8. A kutatás során nyert adatok statisztikai feldolgozásának módszere

A statisztikai elemzést az SPSS program eljárásaival végezzük.

A tartalomelemzésben használni tervezett programok: NarrCat, NooJ

Nyilatkozom, hogy a fenti adatok nem sértik a kutatásnak a szellemi alkotások védelmére vonatkozó érdekeit és nem tartalmazzak szakmai- vagy szolgálati titkot, illetve a kutatás érdekeit veszélyeztető adatot. A fenti adatokat bárki, korlátozás nélkül megismerheti. Tudomásul veszem, hogy jóváhagyás után az RKEB a közérdekű adatokat a honlapján közzé teheti.

Szeged, 2020. június 8.

Dr. Baginé Dr. Tóth Erika Hajnalka P.h.

Dr. Baginé Dr. Tóth Erika
Hajnalka
osztályvezető főorvos
kutatásvezető

Prof. Dr. Kálmán János

Prof. Dr. Kálmán János
tanszékvezető

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
Általános Orvostudományi Kar
Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ
PSZICHIÁTRIAI KLINIKA
Fakars. Szeged, Németi út 57. 6722
Levél cím: 6701 SZEGED Pf. 427.